

المسلم وعلاقته الاجتماعية

So Muslim a go so Kapakathothompok a Kaphagingd

(al Khutbah 24)

Ki: Alim Hassanor M. Alapa

al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْ فُسْنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَلَّا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ
عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ
الدِّينِ... وَبَعْدُ:

فَيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastāīnuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyīati a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa sallama wa alā ālihi wa sahabihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Qulnah bitū minhā jamīan fa'immā ya'tiyannakum minnī hudan faman tabi'a hudāya falā khawfun alayhim wa lā hum yahzanūn.

So langowan a podipodi ago so samporna a bantog na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), bantogn tano Skaniyan go mamangni tano ron sa tabang, ago mangni tano Ron sa sapngan Iyan so manga dosa tano, go lomindong tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) phoon ko manga antiyor o manga ginawa tano, ago so pangararata o manga galbk tano, sa taw a toroon skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), na da' a makadadag on, na sa taw a dadagn iyan na di nka dn mitoon sa salingogogopa' iyan a phakatoro' on.

Manga Oripn o Allāh

Piakatindg o Islām so kapakathotompok ko Itlt o pagtaw niyan sii ko dowā a onayan a pakaasal:

- 1- So kasiyap o kaphapagariya' a skaniyan i gakot a malamit a makalilimod kiran (Ukhuwwah Islāmiyyah)
- 2- So kapalihara' o manga kabnar a go so manga maratabat a so siniyap o Islām ko oman i isa a pd sa rogo' a go maratabat, a go tamok.

Sa langowan a katharo' a go galbk a matatago' on so kapamaba'i sankā'i a dowā a onayan, na hiaram o Islām, sa kaharam a makambibidabida', ko kapakambibidabida' o kala' ankanan a kabinasa a go so kaito' iyan.

Sii sankā'i a āyat a phakatalingoma na matatago' on so manga iringa' sankā'i a manga harām a phakabinasa ko kaphapagariya' a go so kasasakawa ko manga taw, pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

Mataan a so miamaratiaya na magariari, na pasada niyo (so manga karido') ko Itlt iyo, a go kalkn iyo so Allāh, ka an kano kalimoon, Hay! So miamaratiaya di phagizawizaw a isa ka qawm sa isa ka qawm, ka khasalak a khabaloy siran a mapiya a di siran (a giimagizawizaw) go so manga babay sa isa a manga babay ka khasalak a mabaloy siran a mapiya a di siran (a gii magizawizaw) go di niyo phamaawinga so manga ginawa niyo, go di kano pzosonka'i sa manga grar (ilano) ka miakaratarata so ngaran a Fosūq (kaliyo ko agama) ko oriyan o paratiaya, na sa taw a di thawbat na siran oto na siran man na manga salimbot, Hay! so miamaratiaya pananggila'i niyo so kadaklan ko kapanganganib, ka mataan a so sabaad ko kapanganganib na dosa, go di kano phanoriman, a go di phamagantaa o sabaad rkano so sabagi, ka ba khabaya'i o isa rkano a kakana niyan ko sapo' o pagari niyan a miatay a inikagowad iyo to? Go kalkn iyo so Allāh, ka mataan a so Allāh na Paririla a Masalinggagawn (al Hujurāt 12).

Tiankd o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko poonan anka'i a āyat a mataan a so miamaratiaya na magariari, a malilimod siran o kaphapagariya ko agama a rakhs o kaphapagariya ko kamamanosiya'i, sa aya isosogo' ankanan a kaphapagariya' na so kathotokawa' iran, sa di siran thatalikhoda', a go khokoyapta siran sa di siran thotolaka', a go mliliwanaga siran sa di siran ddnkiya', na nggiginawa'i siran sa di siran khakararangita', na magisaisa siran sa di siran zagomparak.

Sii ko Hadīth na pitharo' iyan a: Di kano pnddnkiya', go di kano pthatalikhoda', go di kano pkhakararangita', baloya niyo a ginawa niyo a magariari.

Di khahalal ko Muslim o ba niyan Bowangn so Pagari niyan a Muslim:

Sii sankā'i na hiaram o Islām ko Muslim so kilawdn iyan ko pagari niyan a Muslim, odi' na itholaka' iyan, sa lidasan iyan, sa da' a pipharo ko langowan a marirido' a dowā kataw a Muslim a rowar ko sold o tlo gawii, ka an makalintad so kazosokhayaw niyan, na oriyan iyan na patoray kiran so kanggalbka iran ko kapagompiya'i sa ibagak iran so langowan a rarangit, a go so rido', ka aya ropaan a babantogn sii ko Qur'ān, na so kababaloy ran a tanto a manga llmk igira aya mizosogata' iran na so datar iran a Muslim, na tanto siran a manga ttgas igira aya masasangat iran na so manga kāfir a manga ridoay ran a go rido'ay o agama iran.

Pitharo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Di khahalal ko Muslim o ba niyan awa'i so pagari niyan sa kasobraan so tlo gawii, sa amay ka somagad on so tlo gawii na balaka niyan na salama niyan, na opakandoda niyan on so salām, na miadowa siran ko balas, na odi niyan on pakandoda na miaphaoto niyan so dosa, sa miakaliyo so somialam ko kisasaparn ko hijrah (so kitolakn iyan ko pagari nian).

Khabagr so kahaharam o katholaka' amay ka maadn ko thotonganaya' a inipaliogat o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), so kakhokoyapta iran, sa iniropa o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) anka'i a khoyaptaan sa pitharo' iyan a:

So Rahim (kandangan - ilat anan ko kathotonganaya a sasatiman a posd a piphotopotol odi' na bangnsa) na misasambir ko Arsh (Aras - panggaw) sa gii niyan tharoon a: sa taw a ikhoyapta ako niyan na ikhoyapta o Allāh, na sa taw a itolak ako niyan na itolak o Allāh,

Go pitharo' iyan pn a: Di phakasold sa Sorga' so patotolak sa tonganay niyan.

Kna' o ba aya khikhoyaptaan ko madazg a paliogat na so kaamppli o tonganay ko lolot iyan ko gii niyan on kapakikhoyapta', ka giyanan na btad a kalalayaman, a mipapaliogat, ogaid na aya ptharo'on a kakhoyapta' a paliyogat na skaniyan so kikhoyaptaan iyan ko manga lolot iyan amay ka itolak iran, ka giyanan so katharo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

kna o ba aya giimakikhoyapta' na so taw a phagamplan iyan so lolot iyan, ogaid na aya giimakikhoyapta' na so initolak o lolot iyan na ba niyan dn inikhoyapta'.

Giyanan na amay ka da mabaloy so kiatholaka' a pantag ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), ka kagiya aya kawar o paratiaya na so kababaya'i ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

Sabnar a inawaan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so tlo kataw a manga Sahābah niyan a so da siran onot ko kiathidawa' sa Tābūk, sa miakalima polo gawii, sa taman sa miakasimpit kiran so lopa' ko kableng iyan, a go ginimpis siran o manga ginawa iran, sa da' a isa bo' a ba kiran makiphagontoda', odi' na ba kiran makipmbityara'i, odi' na ba kiran zalam, sa taman sa initoron o Allāh, sii ko kitab iyan so kiapakatawbata niyan kiran.

Go inawaan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so manga karoma niyan sa miakapat polo gawii.

Amay pman ka aya kiatholaka' odi' na kiakhararangita' na pantag ko doniya, na mataan a so doniya na maito' sii ko Allāh, a go sii ko Muslim a di so ba niyan kapakatonay sa kathatalikhoda', a go so katphd o giikangiginawa'i o manga Muslim, a go so kadarkt sankanan a kakhakararangita' na aya khatonay niyan na so kakhawiswisi ron ko rila' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), a go so limo' iyan. Sii ko Hadīth na pitharo' iyan a:

Phlkaan so manga pinto' o Sorga' ko oman alongan a Isnīn a go alongan a Khamīs, na phriiaan o Allāh so langowan a oripn a di ran iphanakoto so Allāh, sa salakaw, inonta bo' so mama a marirido' siran a go so pagari niyan, ka tharo'on o Allāh a, ilaya niyo anka'i a dowā a marirido' sa taman sa magompiya'i siran, miakatlo niyan anan makasoy.

Na sa taw a adn a kabnar iyan, na phakaampl a kapakaoma on o pagari niyan sa pphangni ron sa maap, sa paliogat on a katarimaa niyan sankanan a pangni o pagari niyan, sa mada' so rido' iran, sa haram on oba niyan sankaa ankanan a kapphamangni ron sa rila' o pagari niyan, ka inipagita' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a sa dn sa nggolawla san na di dn makaphamakaig ko paridi' iyan sa alongan a Qiyāmah.

So Kapasada ko Dowa a Marirido':

Amay ka patoray ko dowa a marirido' so kaphasada' iran, sa makaayon ko sogoan o kaphagariya', na mataan a patoray ko kaphagingd so paliogat a salakaw, ka kagiya so kaphagingd a Islām, na kaphagingd a tarotop a giithatabanga', sa di ron khapakay o ba niyan ba dn giimbantayi so sabaad ko pagtaw niyan a gii siran pholang, sa phlaolad so sorazab o kadg a go so morka'.

Sa patoray ko langowan a mapiya i pamikiran a go adn a gaga niyan a kapakapagompiaiya niyan sankanan a dowa a marirido' sa mokit siran ko lalan o Islām, sa da a ba on kapramiramig.

Sabnar a piayag o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sii ko Hadīth iyan so kapakallbi ankanan a kaphasada', a go so kapakalklk o kaprirido'ay sa pitharo' iyan a:

Ba ko skano pnggonanaowa ko makallbi sa pankatan a di so sambayang, a go so powasa, a go so zakāt, na pitharo' iran a: Ombs hay! Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ), na pitharo' iyan a: So kapasada ko marirido', ka kagiya so kaphakabinasa o marirido' na skaniyan so phangopaw, di akn ptharoon i ba phangopaw sa bok, ogaid na phangopaw ko agama.

Di Phagizawizawa o isa a Kawm so Salakaw Ron:

Sabnar a hiaram o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko āyat a inaloy tano so matitimo' a manga shayi' a inisiyap iyan ko kaphapagariya', a go so inipaliogat iyan a pd ko kasakawa ko manga taw.

1. Aya paganay sankā'i a manga shayi' na so kaphapakaito'a ko manga taw, sa di dn khahalal ko mapaparatiaya a katawan iyan so Allāh, a go aarapn iyan so alongan a maori o ba niyan phapakaito'a so manga taw odi' na kowaan iyan so isa ko manga taw a aya niyan babalowin a kasandagan iyan, a go izawizaw niyan, ka giyanan na kathakabor a masoln, a go kapagitoito' ko salakaw a go kada' a plng ko manga timbangan a mapiya, sii ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa giyanan i sabap a pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: Di phagitoito'a o isa ka qawm a isa ka qawm a salakaw ron ka khapakay a siran i mapiya a di siran (a giimagizawizaw) a go di pn so manga babay sa isa a manga babay ka khapakay a siran i mapiya a di siran, Mataan a aya mapiya sii ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), na sii makatitindg ko paratiaya a go so kapagiikhlas a go so kapiya a kitotompok ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), kna' o ba sii ko manga bontal, a go so manga kakayaan, sii ko Hadīth na pitharo' iyan a:

Mataan a so Allāh na di niyan pagilayin so manga bontal iyo, a go so manga tamok iyo, ogaid na aya pagilayin iyan na so manga poso' iyo a go so manga galbk iyo.

Ino ba khapakay a kaphapakaito'a ko taw sabap ko paawing ko lawas iyan odi' na so kamrmri ron? sabnar a miapanothol a so Abdullāh Ibn Masūd na kiasawaan so pamosoan iyan a khakampis, na inisinga' o sabaad a makamamasa, na pitharo' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Ipzinga iyo so kakhakampis o ski niyan, ibt ko makapapaar ko ginawa ko, ka giankanan a dow a ski niyan a kamps na mapn'd ko timbangan a di giya palaw a Uhud.

Sa datar anan a inisapar ko babay so kapagizawizawa niyan ko izik iyan a babay, ka kagiya adat anan a lomalangkap ko manga babay.

Di Niyo Pphamaawinga so manga Ginawa niyo:

2-Ika dow a inisapar, na so kapamaawinga ko ginawa o isa a taw, sa nggolalan sa katharo', so maongangn a Arab na pitharo' iyan a:

*SO PALI' O BANKAW NA GIINDMT...
NA DI PNDMT SO PALI' O DILA' (KAPAKASODI')...*

O ilaya tano ankanan a āyat sa Qur'ān a miaona na mailay tano a aya kiapakaokita niyan ko lalag iyan na sianday niyan ko kinisaparn ko kapamaawing sii ko manga ginawa, ka kagiya iniibarat iyan so sagorompong a miamaratiaya sa satiman a lawas a isaisa i kagdam, na sa taw a zodiin iyan so pagari niyan na datar o aya pizodi' iyan na giya ginawa niyan.

Di Kano Pzsonka'i sa manga Grar a Marata':

3- Di khapakay ko Muslim o ba niyan grari so pagari niyan a Muslim sa grar a marata' a di niyan ikhabaya', ka khasabapan anan sa kakhaadn o rido' a go so kapakapthotolaka' o magariari, a manga Muslim, a go maphakada' iyan so kabibilangataw.

So Kapanganganib a Marata':

4- So Islām na aya kabaya' iyan na makatindg so kaphagingd ko onayan a kaliwanag o manga ginawa, a go so kazasariga', kna' o ba sii ko manga sankaan a go manga panganta', a go kapanganganib, sa giyanan i kinisaparn on o Qur'ān ko āyat iyan a miaona, sa kapananggila'i ko kapanganganib sa da' a sabap iyan a mapayag.

Aya pakaasal ko manga taw na so kababaloy ran a angiyas siran ko langowan o panganib, sa so waswas o panganta' na di khapakay o ba niyan mabaloy so taw a mabinntay niyan ko katohmaa niyan on, sa pitharo' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

Pananggila'i niyo so kapanganganib, ka mataan a so kapanganganib na makalalawan a kabokhagan a thothol.

So manosiya ko kalobay niyan ko kababaloy niyan a manosiya, na di phakapalagoy ko kipkhisogat on o kapanganib ko sabaad a manga masa ko gii niyan kazanka' ko sabaad a manga taw, balabaw ron ko manga taw a miabinasa so khoyaptaan iran a dow a, ogaid na paliyogat on a di niyan kazarigi sankanan a panganta' iyan, a go di niyan panondogn, ka giyanan i maana ankoto a katharo' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Igira mianganib ka na di nka thankda (sa bnar ankoto a panganib ka).

So Kapanoriman:

5- So kaada o sarig sii ko sabaad na pkhisonggod iyan so taw ko karata' o kapanganganib, sa khailay so rarad iyan ko kapanoriman a giyanan i rinayagan o kapanganib a masoln, na so phagingd a Islām na lolompiyon iyan so mapayag a go so masoln, sa giyanan i kiapakazompat o kinisaparn ko kapanoriman a go so kapanganganib, ka di anan makapmblag ko kalilid a manga masa.

Mataan a rk o manga taw so kabnar ko kasisiyapa kiran sa di khapakay o ba sayatn o isa so rnding o kasasakawa kiran a khasabapan sa kadiampa' iran apiya pn gii siran golawla sa dosa a sii bo' ko ginawa iran, sii ko tnday o kapag'nsa iran on sa kna' o ba iran papayaga.

Miakapoon ko Abī al Haytam a panonorat o Uqbah bin Amir, a isa ko manga Sahābah, a pitharo' akn ko Uqbah bin Amir a, adn a siringan akn a gii siran maginom sa pakabrg, na khabayaan akn a madakp siran, na pitharo' iyan a, di nkanan pnggolawlaa, sa osiyati nka siran, a go pangangalk anka siran, na pitharo' iyan a siaparan akn siran na da iran targn, sa kabaya akn a madakp siran, na pitharo' iyan a, di nka pnggolawlaa ka mataan a mian'g akn so Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a pitharo' iyan a: Sa taw a sapngan iyan so awrat (kaitoan) na lagid o ba niyan inoyag so inilbng a oyagoyag sii ko koba niyan.

Sabnar a bialoy o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so kapanorimana ko paawing o manga taw a pd anan ko paparangayan o manga munāfiq, a siran oto so pitharo' iran a: Miaratiaya kami, sa sii bo' ko ' iran, na da' a paratiaya o manga poso' iran, sa piakasakitan siran o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko katharo' iyan a miakapoon a thothol ko Ibn Umar a pitharo' iyan a:

Tomiabid so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko Mimbar sa miananawag sa matanog, sa pitharo' iyan a, Hay sagorompong a miamagislam sa so bo' so manga dila' iran na da makasold so paratiaya ko manga poso' iran, di niyo phringasaa so manga Muslim, a go di niyo phanorimana so manga awrat iran, ka mataan a sa taw a manoriman ko awrat o pagari niyan a Muslim, na panorimann o Allāh so paawing iyan, na sa taw a panorimann o Allāh so awrat iyan na diampaan iyan (pakaitoon iyan) apiya sii dn ko sold o walay niyan.

Sabap ko kasiyap o awrat o Muslim na hiaman o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so kasoronga o isa ko sold o walay o isa sa di makaodas, sa pitharo' iyan a: Sa taw a somorong ko walay o isa ka qawm sa di ran kabaya' (da makaodas) na mihalal kiran so kirsokn iran sa mata niyan.

Sa datar oto a hiaman ko taw so kapamakin'ga niyan ko thothol o isa a di niyan kabaya' o ba adn a makan'g on, sa pitharo' o Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Sa taw a pamakin'gn iyan so thothol o isa ka qawm a ipkhagowad iran o ba niyan man'g ankoto a thothol iran, na ododn ko tangila niyan so tionag a tombaga ko alongan a Qiyāmah.

Inipaliogat o Qur'ān ko langowan a taw a phamisita ko pagari niyan ko walay niyan a di niyan kasold taman sa di makaodas a go makasalam, Hay miamaratiaya di kano zold sa walay a salakaw ko manga walay niyo taman sa di kano makaodas, a go masalam iyo so manga taw ron, ka giyanan i mapiya rkano ka an kano makatadm, na amay ka da' a maoma niyo ron a isa bo' na di kano ron zold taman sa kaidinan kano, na amay ka matharo' rkano a kasoy kano, na kasoy kano ka gioto i mapiya rkano, ka so Allāh ko nganin a gii niyo nggalbkn na katawan iyan. (Surah an Nūr 27-28)

So kinisaparn ko kapanoriman na lankap a mararankom iyan so manga dato' a go so manga ndato'an, pianothol o Muāwiyah a miakapo'on ko Nabī (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a pitharo' iyan a: Mataan a ska na amay ka panorimann ka so pagn's o manga taw, na mabinasa nka siran, odi na maito bo' na khabinasaan ka siran.

Na go pianothol o Umāmah a pitharo' kon o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Mataan a so dato na igira piloba iyan so sankaan ko manga taw na mabinasa niyan siran.

So Kapamaganta':

6- Inisapar so kapamaganta' ko katharo' o Allāh a:

Go di phamagantaa o sabaad rkano so sabaad. (Surah al Hujurāt 12)

Pitharo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko manga Sahābah niyan a, Katawan iyo i ptharo' on a kapamaganta? Pitharo' iran a so Allāh a go so Sogo' iyan i mata'o ron, na pitharo' iyan a: So kaaloy anka ko pagari nka ko nganin a ikhagowad iyan, na miatharo' a, amay ka matatago' ko taw so sifat a inipamaganta akn on? Na pitharo' iyan a: Amay ka matatago' on so sifat na miapamaganta' aka, na amay ka da on na miapakaito' oka skaniyan.

Sa langowan a ikhagowad o manosiya a phakabinasa ko paparangayan iyan odi' na so bontal iyan antaa ka so bangnsa niyan, na palaya dn kapamaganta', miakapo'on ko A'ishah a karoma o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a miapamaganta' iyan so Safiyyah ko kababa' iyan i tindg, na pitharo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a, Sabnar a mitharo' ka sa katharo' a opama ka saogn ko kalodan na makaampl on.

Mataan a so kapamaganta' na skaniyan so kabaya' ko kaantiyora ko salakaw, a go so kapkhalota ko manga paparangayan iran a go so andisan iran a siran na migagayib, a giyanan na dalil sa katatalaw o giimamaganta' ka kagiya giankanan a kapamaganta' na kazokhar sa tampar sa talikhodan, ka kagiya so kapamaganta' na panamar o da' a kapasang iyan, a kasangkapan sa kabinasa a di phakalidas so manga taw ko karata' iran.

Giyanan i sabap a iniropa o Qur'ān so kapamaganta' sa lagid o ba pkhana o giimamaganta' so sapo' o pagari niyan a gii niyan pamagantaan. Miakapo'on a thothol ko Jābir a pitharo' iyan a:

Maaadn kami ko Rasūlullāh na somiambra a ndo' a mado, na pitharo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Katawan iyo anka'i a ndo'? giya'i so baw o siran oto a gii ran pamagantaan so miamaratiaya.

So Taman a Khapakay ko Kapamaganta':

Adn a tiabiya' o manga Ulama ko kapamaganta' a harām, a skaniyan na tiabiya a patot so katinkonga on ko darpa' a masimpit.

Pd san so taw a mialalim a pphanonn iyan so kialalima on, a go so taw a lomialim on, pitharo' o Allāh a: Di khabayaan o Allāh so kapayaga ko marata' a pd sa katharo' inonta bo' ko taw a mialalim, so Allāh na Pphakan'g a Mata'o. (Surah an Nisā' 148)

Pd sankanan a tiabiya', so kapangni sa tabang ko kaalina ko marata', go pd san so taw a adn a grar iyan a lomiankap on ogaid na ipkhagowad iyan, go pd san so kapthokasi' ko manga saksi' a go so miamanothol ko manga hadīth.

Sa aya sarat o kakhapakay niyan, na maadn so dowā: 1- so di ron kipndaraynonn sa mapangingindaw skaniyan, 2- So niyat.

1- Amay ka da a hājah (pangindaw) a phan'gl ko kaaloya ko ngaran o migagayib ko nganin a ikhagowad iyan, na da' a kabnar iyan sa kaaloya niyan ko ngaran, amay ka khapakay so matag ilat, na di ron patot so bathk, odi na so kalangkapan na di ron patot so katndo', sa aya kapakaokita niyan ko katharo' iyan na, antonaa i pamikiran ka ko mama a manaya manaya dn, sa di khapakay

o ba aya katharo' iyan na, antonaa i pamikiran ka ki giraw a wata' i giraw sa aya bo' a kakhapakay anan na bnar a matatago' on so pagalowin on, amay ka da on na harām.

- 2- So Niyat, na giyanan i phakataman sankanan ka so manosiya na katawan iyan so antap iyan ko kaptharo' iyan sa kapagaloya niyan ko pd iyan sa skaniyan dn i saksi' ko ginawa niyan ka kagiya di phamagakal so poso' aya giimamagakal na so dila'.

Go pd a matatankd ko Islām a so giimamakin'g ko giimamaganta' na lagid o giimamaganta', sa aya paliogat on na so katabangi niyan ko pagari niyan a giipamagantaan sa ismbag iyan, sii ko hadīth na pitharo' iyan a: Sa taw a lindingn iyan so maratabat o pagari niyan a giipamagantaan, na kabnar ko Allāh a kapmaradikaa niyan on ko apoy o Naraka, Go pitharo' iyan a: Sa taw a lindingn iyan so andisan (mnang) o pagari niyan sii sa doniya na lindingn o Allāh so paras iyan ko apoy o Naraka sa alongan a Qiyāmah.

Na sa taw a di niyan anan khagaga o ba niyan marn ankanan a dila' a phakapali', ko m'nang o pagari niyan, na aya minus a paliogat on na awaan iyan ankanan a darpa', ka an iran kagn'ki so giiran kapamaganta', na o di niyan siran awa'i na khabaloy a pd iran ko dosa.

So Kazoroyan:

7- Amay ka miaaloy so kapamaganta ko Islām na miaaloy mambo so datar iyan a mitotompok on a hiamam o Islām, sa mitataralo a skaniyan so kazoroyan, a so kitogalinn ko nganin a mian'g o manosiya san ko isa a taw sa witn iyan ko isa sa bontal a khasabapan sa rido', odi' na phakabinasa ko gii ran kanggiginawa'i.

Sabnar a tomioron so Qur'ān sa gii niyan pamaawingn anka'i a piakasingay a galbk, sii dn ko paganay a masa niyan sa Makkah, gowani a tharo'on iyan a: Go oba nka onoti so langowan a balisapaan a makokowa diaman, a taliantaan a phlalakaw sa kazoroyan, (Surah al Qalam 10-11)

Pitharo' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Di phakasold sa Sorga' so soroyan. Go pitharo' iyan a: Aya marata' ko manga oripn o Allāh na so phlalakaw sa kazoroyan a giimakamblablag ko giinggiginawa'i, a giimloba sa paawing ko manga taw a da' a ba iran paawing.

So Islām ko okit a kaphasada niyan ko manga karido' na piakay niyan ko phamasad so kapagmaa niyan ko marata' a mian'g iyan ko sabala', sa aya ioman iyan on na mapiya a da niyan kiran man'g, sii ko hadīth na pitharo' iyan a: Kna' o ba bokhag so taw a piasad iyan so dow a marirido' sa mitharo' sa mapiya odi na miakazoroyan sa mapiya.

Go pkhararangitan o Islām so siran oto a mian'g iran so katharo' a marata' na piamakotan iran a kisampay niyan ko pimbasan on sa kabaya' sa kaadn o rido', a go kapaminasa, na aya pn a kalilid na pphamagomanan iran ankanan a katharo' sa gii siran mangantang sa da iran man'g. Gianan so manga taw a amay ka mian'g iran so mapiya na pagmaan iran, na amay ka aya mian'g iran na so marata' na pakalankapn iran, na amay ka da' a man'g iran na mamokhag siran.

Miakasold a sakataw a mama ko Khalīfah Umar bin Abdil Azīz, na inaloy niyan on so nganin a ipkhagowad iyan, na pitharo' o Umar a: Amay ka kabaya' aka na ilayin ami so btad ka, na amay ka miamokhag ka na pd ka ko manga taw a inaloy anka'i a āyat

a: Amay ka (adn) a makaoma rkano a fāsiq (lomiliyo ko agama) sa maawid sa thothol na amada niyo. Amay pman ka bnar ka ko katharo' oka, na pd ka ko manga taw a inaloy anka'i a āyat a: Taliantaan a phlalakaw sa kazoroyan, na amay ka kabayaan ka na rilaan ami ska, na pitharo' o mama a: So rila' na aya ko kabaya', hay Amīrul Mu'minn, sa di ko dn zaromanan.

So Kasiyapa ko Maratabat:

8- Miailay tano o andamanayai kiasiyapa o Islam ko manga maratabat a go so m'nang o manosiya, sabnar a inaloy o Abdullāh bn Umar a Ka'bah, sa pitharo' iyan a: Sayana ka a mala' a go mala' so kasasakawa rka!! Na so Mu'min na mala' a kasasakawa on a di ska! Na so kasakawa ko Mu'min na mapapayag ko kasiyapa ko maratabat iyan a go so rogo' iyan a go so tamok iyan.

Sii ko kiapnayhadjji a kaposan o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na piangosiyatan iyan so manga Muslim, sa pitharo' iyan a, Mataan a so manga tamok iyo a go so maratabat iyo a go so manga rogo' iyo na sslaan sii rkano sa datar o kasslaa sankā'i a gawii niyo sii sankā'i a olanolan iyo sii sankā'i a ingd iyo.

Miakapoon a thothol ko A'ishah a mataan a so Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na pitharo' iyan a: Katawan iyo i makalalawan ko Ribā? Na pitharo' ami a so Allāh a go so Sogo' iyan i lbi ron a mata'o, na pitharo' iyan a: Aya makalalawan ko Ribā sii ko Allāh na so kapamakaya ko maratabat o taw a Muslim, oriyān iyan na biatiya' o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) anka'i a āyah a, Go so siran oto a phringasaan iran so miamaratiaya ko nganin a da iran manggolawla na sabnar a miakaphaoto siran sa kahinaan dosa a mapayag. (al Ahzāb 58).

Aya makalalawan san sa karata', na so katokasi ko manga babay a miamaratiaya a manga pindiyara', sa tharo'on a siran na manga barazina, ka kagiya phakabinasa nan ko kapkhan'ga kiran a go so bangnsa iran, na piakalkk ko bobolos iran, a go so kakhabinasa o kaphagingd a Islām.

Sa giyanan i sabap a iniitong anan o Rasūl (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa pd ko pito a manga ala' a dosa, a inipamagita' o Qur'ān so masakit a siksa' iyan sankanan a galbk.

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a: Mataan a so siran oto a pkhababayaān iran so kalangkap o piamakasingay sii ko siran oto a miamaratiaya na adn a bagian iran a siksa' a malipds sii ko doniya a go sii sa maori, go so Allāh na Mata'o a skano na da' a katawan iyo (an Nūr 19).

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kullī dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.